

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy soudkyň JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci **žalobce N., s. r. o.**, proti **žalovanému Ministerstvu financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2000, č. j. 16/51068/2000/834,

t a k t o :

- I.** Žaloba se **z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhá žalobou zrušení rozhodnutí ze dne 17. 7. 2000, č. j. 16/51068/2000/834, jímž Ministerstvo financí zamítlo odvolání žalobce a potvrdilo rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě ze dne 10. 5. 2000, č. j. 164/270/09/00; tímto rozhodnutím uložil správní orgán I. stupně žalobci pokutu ve výši 117 614 Kč za porušení cenových předpisů, kterého se žalobce dopustil tím, že jako držitel autorizace na rozvod elektřiny v době od 1. 6. 1999 do 31. 12. 1999 při prodeji elektrické energie s úředně stanovenými maximálními cenami odběrateli kategorie C nerespektoval podmínky pro přiznání příslušné tarifní sazby dle zatřídění odběratele do odpovídající kategorie odběru,

a tím účtoval ceny vyšší než úředně stanovené maximální ceny, čímž získal neoprávněný majetkový prospěch ve výši 117 614, 20 Kč.

Ze správního spisu vyplynuly tyto pro věc podstatné skutečnosti:

Státní energetická inspekce, územní inspektorát v Ostravě, učinila přípisem ze dne 15. 11. 1999, č. j. 1538-99/710/G, Finančnímu ředitelství v Ostravě podnět k cenové kontrole u žalobce.

Součástí spisu je rovněž Protokol č. 7113699/969 o kontrole podle § 38 odst. 1 zákona č. 222/1994 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o Státní energetické inspekci, vyhotovený dne 20. 10. 1999 Státní energetickou inspekcí, územním inspektorátem v Ostravě. Jedním ze závěrů obsažených v tomto protokolu je i konstatování, že smlouva ze dne 8. 4. 1999 o prodeji el. energie pro odběratele Finanční úřad Nový Jičín neobsahuje náležitosti stanovené zákonem č. 222/1994 Sb. Cena za elektřinu uplatněním odběratelského tarifu B 5, stanoveného pro vyšší napětíovou hladinu, než v jaké probíhá skutečný odběr, je pro odběratele nevýhodná. V daném případě navyšuje cenu za elektřinu, k níž jsou připočítávány další přírázky. Tím došlo k porušení § 15 odst. 2 zákona č. 222/1994 Sb. a ke vzniku podezření na porušení cenového výměru č. 1/99.

Podle protokolu o kontrole dodržování § 5 a 11 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, při prodeji elektrické energie, jež vyhotovilo dne 25. 11. 1999 Finanční ředitelství v Ostravě, proběhla u žalobce ve dnech 29. 11. 1999 až 25. 1. 2000 cenová kontrola. V protokolu se konstatuje, že odběratel Finanční úřad Nový Jičín je napojen na síť nízkého napětí, a proto může být zařazen jen do tarifní kategorie C všeobecných podmínek přílohy č. 1 cenového výměru č. 1/99. Pro ocenění dodávek mělo být použito sazeb C 3 a C 4. Při prodeji el. energie byly překročeny úředně stanovené maximální ceny. Žalobce nerespektoval závazné zařazení odběratele do odpovídající kategorie odběru dle charakteru dodávané el. energie a návazně pro oceňování dodávek el. energie nepoužil příslušné sazby splňující podmínky pro jejich přiznání stanovené v příloze č. 1 cenového výměru č. 1/99, čímž porušil cenové předpisy ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Žalobce navíc k cenám dodávek el. energie vyfakturoval další částky ve formě přírážek, jejichž oprávněnost není doložitelná z platného znění cenových předpisů, a dále k celkově vyfakturovaným cenám duplicitně uplatnil daň z přidané hodnoty. Tím současně porušil cenové předpisy ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, neboť při prodeji el. energie odběrateli uplatnil vyšší než maximální úředně stanovené ceny ve smyslu § 5 téhož zákona. V důsledku toho žalobce získal neoprávněný majetkový prospěch, jehož výše byla vyčíslena v souladu s § 8 odst. 1 vyhlášky č. 580/1990 Sb. ve výši 117 614, 20 Kč.

Ve vyjádření k protokolu ze dne 7. 2. 2000 vyslovil žalobce s obsahem protokolu nesouhlas. Připomněl, že Finanční ředitelství v Ostravě mělo na posouzení smlouvy asi tři týdny, po jejichž uplynutí vzneslo jedinou připomínku, že měření el. energie by měl zajistit dodavatel. Po celou dobu odběru el. energie nikdo smlouvu nenapadl, a to ani z důvodu porušení zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Cenový výměr č. 1/99 neplatí pro dodávky do sítí dodavatele. Finanční úřad dodával el. energii dvěma dalším odběratelům, čímž jednak porušil § 6 bod 6 vyhlášky č. 169/1995 Sb. a jednak se stal dodavatelem. Odběratel ve smlouvě souhlasil s cenami uvedenými v kategorii B. Dále žalobce nesouhlasil s tím, že odběratel měl mít sazbu C 3 a C 4. Pokud by dodával el. energii v sazbě C,

utrpěl by tím finanční ztrátu. Daň z přidané hodnoty byla fakturována pouze jednou, a to na základě platné smlouvy.

Dne 22. 2. 2000 vyhotovilo Finanční ředitelství dodatek k protokolu o kontrole. Konstatuje v něm mj., že Finanční ředitelství v Ostravě, odběrné místo Finanční úřad Nový Jičín, neprodávalo el. energii dvěma odběratelům, ale pouze v rámci pronájmu nebytových prostor těmto dvěma nájemcům zajišťovalo veškeré služby spojené s užíváním nebytových prostor, včetně dodávek el. energie. Od žalobce nakoupená el. energie byla pouze rozúčtována nájemcům; nešlo přitom o podnikání v oblasti prodeje el. energie. Pro žalobce byl odběratel - Finanční úřad Nový Jičín konečným spotřebitelem.

S obsahem protokolu vyslovil žalobce připisem ze dne 9. 3. 2000 nesouhlas.

Finanční ředitelství v Ostravě vydalo dne 10. 5. 2000 rozhodnutí č. j. 164/270/09/00, jímž uložilo žalobci pokutu ve výši 117 614 Kč za porušení cenových předpisů podle § 15 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, kterého se žalobce dopustil tím, že jako držitel autorizace na rozvod elektřiny v době od 1. 6. 1999 do 31. 12. 1999 při prodeji elektrické energie s úředně stanovenými maximálními cenami odběrateli kategorie C nerespektoval podmínky pro přiznání příslušné tarifní sazby dle zatřídění odběratele do odpovídající kategorie odběru, a tím účtoval ceny vyšší než úředně stanovené maximální ceny, čímž získal neoprávněný majetkový prospěch ve výši 117 614, 20 Kč. Žalobce nerespektováním podmínek pro přiznání příslušné tarifní sazby dle zatřídění odběratele do odpovídající kategorie odběru a fakturováním přírážek za jalovou (neměřenou) energii, přírážek za rizikovost nesjednaných odběrů, přírážek za ztráty na sekundární straně, tzv. obchodně technické režie a daně z přidané hodnoty k cenám dodávek el. energie prodával el. energii za ceny vyšší než maximálně úředně stanovené, tj. v rozporu s § 5 odst. 2 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, a cenovým výměrem č. 1/99.

Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 17. 7. 2000 Ministerstvo financí odvolání žalobce zamítlo a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdilo. V odůvodnění rozhodnutí uvedlo, že podle rozhodnutí o udělení státní autorizace ze dne 14. 2. 1996 byl žalobce oprávněn k rozvodu elektřiny ve třech provozovnách (mj. i u Finančního úřadu v Novém Jičíně) v napěťové hladině 0,38 kV. Z této autorizace je zřejmé, žalobce byl oprávněn dodávat elektrickou energii pouze ze sítě nízkého napětí. Výměrem č. 1/99, část I., oddíl A, pol. 2., jsou ceny el. energie stanoveny jako maximální. Podle všeobecných podmínek přílohy č. 1 citovaného výměru jsou tyto ceny platné pro dodávky el. energie uskutečňované držiteli autorizace pro rozvod elektřiny (tj. pro dodavatele), s výjimkou odběrů pro vlastní spotřebu; neplatí dále pro dodávky do sítí dodavatele. Maximální ceny jsou stanoveny pouze pro odběratele v kategorii C, u nichž nelze uplatňovat přírážky k maximálním cenám, jak jsou uvedeny ve smlouvě uzavřené mezi žalobcem a Finančním ředitelstvím v Ostravě. Žalobce dodával Finančnímu úřadu v Novém Jičíně el. energii ze strany nízkého napětí, a proto vůči němu mohl uplatnit výhradně maximální ceny v kategorii C. Na této skutečnosti nic nemění ani to, že ve smlouvě byly dohodnuty ceny v kategorii B 5. Naproti tomu i v citované smlouvě je uvedeno, že dodávka je v napěťové soustavě nízkého napětí. Zařazení odběratelů do kategorií není věcí dohody, ale je jednoznačně řešeno ve vyhlášce č. 169/1995 Sb. i v příloze č. 1 výměru č. 1/99.

S námitkou žalobce, že mu nevznikl žádný neoprávněný majetkový prospěch, se žalovaný vypořádal poukazem na text § 8 odst. 1 vyhlášky č. 580/1990 Sb. a konstatováním, že v daném případě postupoval cenový kontrolní orgán v souladu s tímto

ustanovením cenových předpisů a ve smyslu tohoto ustanovení skutečně účastníkovi řízení neoprávněný majetkový prospěch vznikl.

Sazby C 3 a C 4 bylo možné jako jediné použít pro výpočet neoprávněně získaného majetkového prospěchu. Použití sazby C 3 je pro žalobce výhodnější než použití sazby C 2. Rovněž uplatnění sazby C 4 je správné, neboť v dokladu o spotřebě el. energie byl uváděn údaj o spotřebě za den i noc.

Finanční úřad v Novém Jičíně nebyl dodavatelem, neboť dodavatelem je pouze ten, kdo je držitelem autorizace; finanční úřad však držitelem autorizace není.

Součástí spisu je rovněž smlouva o poskytování služeb, obchodně technických podmínkách prodeje a nákupu elektrické energie, kterou dne 5. 3. 1999 uzavřeli žalobce jakožto dodavatel a Finanční ředitelství jakožto odběratel. Podle čl. I. jsou předmětem smlouvy obchodní a technické podmínky „*dodávky elektrické energie v napěťové soustavě NN z rozvodného zařízení dodavatele*“. Článek II. bod 3. smlouvy stanoví jako parametr el. energie „*dodávka v napěťové soustavě NN*“. Podle čl. III. bodu 2. „*smluvní cena za dodávku elektrické energie je stanovena dle platného ceníku SME v kategorii B 5, obchodní a technické režie a přírážek. Ceny jsou bez DPH*“; dále se uvádí ceny za 1 kWh a přírážky za jalovou energii, za rizikovost „*nesj. odběrů*“, a za ztráty na sekundární straně.

Žalobní námitky lze rozčlenit takto:

1. Žalobce jako dodavatel uzavřel dne 8. 4. 1999 s Finančním ředitelstvím v Ostravě jako odběratelem pro odběrné místo Finanční úřad v Novém Jičíně smlouvu o poskytování služeb, obchodně technických podmínkách prodeje a nákupu elektrické energie. Odběratel elektrickou energii, jíž mu dodával žalobce, dále dodával a rozváděl Střednímu odbornému učilišti sídlícímu v jeho budově, čímž se stal dodavatelem ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. 222/1994 Sb. Dle bodu 1. odst. 2 Všeobecných podmínek Přílohy č. 1 cenového výměru Ministerstva financí č. 1/99 neplatí ceny uvedené v tomto výměru pro dodávku el. energie do sítí dodavatele. Vzhledem k tomu, že žalobce dodával elektrickou energii dalšímu dodavateli, se ceny stanovené v tomto cenovém výměru nepoužijí. Žalobce byl v dobré víře, že odběratel je autorizovanou osobou, poněvadž el. energii dodával mj. uvedenému učilišti, přičemž podle § 3 odst. 1 zákona č. 222/1994 Sb. musí mít každý dodavatel autorizaci. Žalobce nebyl povinen zjišťovat, zda je odběrateli autorizace udělena.

2. Tvrzení, že odběratel měl být zařazen do kategorie C a nikoliv B není pravdivé a nemá oporu v právním předpise. Zařazení odběratele do kategorie C by odporovalo § 2 odst. 3 vyhlášky č. 169/1995 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o podmínkách dodávek elektřiny a o způsobu výpočtu škody vzniklé dodavateli neoprávněným odběrem elektřiny. Kategorie C je podle citované vyhlášky vyhrazena pouze pro případy, kdy odběrné zařízení je připojeno na rozvodové zařízení dodavatele o napětí mezi fázemi do 1 kV, tj. nízké napětí. Odběratel přitom odebíral el. energii i ze sítě vysokého napětí (22 kV), což je kritériem pro zařazení do kategorie B. Se zařazením do kategorie B projevil odběratel ve smlouvě souhlas, což je v souladu s bodem 7. Všeobecných ustanovení Přílohy č. 1 cenového výměru č. 1/99. Žalobce dále poukazuje na to, že jelikož sám nakupuje el. energii v kategorii B, nemůže ji dodávat za ceny určené pro kategorii C, protože každá z těchto kategorií má jiný způsob tvorby cen.

3. Žalobci neoprávněný majetkový prospěch nikdy nevznikl. V daném případě nelze uplatňovat kategorii C a vypočítávat cenu za el. energii v sazbě C 3 a C 4. Sazba C 4 není noční tarif, ale nízký tarif. Noční tarif je dodáván pouze u odběratelů v kategorii B. Oba tarify nelze srovnávat, neboť spotřeby nejsou totožné. Sazba C 3 se přiznává pouze při splnění podmínky celkového odběru nad 44 000 kWh v kalendářním roce; tak velký odběr však u odběratele nikdy naměřen nebyl. Co se týče údajných neoprávněných přírážek, pak nejde o přírážky, ale o platby za dodávku elektřiny se zvláštními nároky na způsob zajištění podle bodu 5. Všeobecných podmínek Přílohy č. 1 cenového výměru č. 1/99 (kompenzace za dodávku jalové energie o částku nahrazující sjednání čtvrt hodinového maxima s případnou povinností platit za jeho překročení). Částka za ztráty na sekundární straně byla sjednána v souladu s bodem 4. písm. a) Všeobecných podmínek Přílohy č. 1 cenového výměru č. 1/99.

Žalobce tedy cenové předpisy neporušil. Na dodávku el. energie odběrateli se maximální ceny stanovené v cenovém výměru č. 1/99 nevztahovaly; i v případě, že by maximální ceny byly pro odběratele závazné, měl být zařazen do kategorie B a nikoliv kategorie C. Žalobce dále poukazuje na to, že Ministerstvo financí dosud nevydalo cenový výměr, který by upravoval maximální ceny mezi dvěma autorizovanými osobami; v důsledku toho dodavatelé nakupují el. energii za maximální ceny stanovené pro konečné spotřebitele. Žalovaný posoudil věc po právní stránce nesprávně; vzhledem k tomu by jeho rozhodnutí mělo být zrušeno.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí žaloby a k jednotlivým žalobním bodům uvedl:

1. Žalobce nedodával el. energii do sítě dodavatele, ale konečnému odběrateli. Ve všeobecných podmínkách v příloze č. 1 cenového výměru č. 1/99 je dodavatel vymezen jako držitel autorizace na rozvod elektřiny. Subjekt, kterému žalobce elektřinu dodával (finanční úřad), autorizaci nemá; elektrickou energii poskytoval pouze v rámci nájemního vztahu nájemcům nebytových prostor v domě, jehož je vlastníkem. S ohledem na to, že se jednalo pouze o rozvod v jedné budově, nemohl žalobce ani předpokládat, že finanční úřad je držitelem autorizace. Ostatně podle § 6 odst. 6 vyhlášky č. 169/1995 Sb. nelze elektřinu odebíranou na základě smlouvy dodávat jinému.

2. Ohledně námítky, že odběratel měl být zařazen do kategorie C a nikoliv B žalovaný uvádí, že jak cenový kontrolní orgán (Finanční ředitelství v Ostravě), tak žalovaný vycházeli z názoru odborně příslušného státního orgánu, jímž byl Územní inspektorát SEI v Ostravě. Rozhodnutí vydaná v obou stupních se opírají o Protokol o kontrole č. 7113699/969 tohoto inspektorátu ze dne 20. 10. 1999.

3. Co se týče přírážek k ceně za dodávku elektřiny se zvláštními nároky na způsob zajištění žalovaný uvádí, že pokuta byla uložena pouze za překročení maximálních cen, ke kterému došlo chybným zařazením do kategorie B místo kategorie C. Podmínkou uplatnění přírážek podle bodu 5. všeobecných podmínek je sjednání zvláštní dohody o cenách; taková smlouva však uzavřena nebyla. Při výpočtu výše pokuty, a tedy i neoprávněně získaného majetkového prospěchu, správní orgány postupovaly v souladu s § 8 odst. 1 vyhlášky č. 580/1990 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, tj. vyšly z rozdílu mezi souhrnem cen skutečně zaplacených a souhrnem cen, který měl být maximálně účtován.

V replice žalobce setrval na námitce, že cenový výměr č. 1/99 se nevztahuje na dodávky do sítí dodavatele, tj. i na dodávky Finančnímu úřadu v Novém Jičíně, který se stal dodavatelem tím, že elektřinu dodával Střednímu odbornému učilišti sídlícímu v jeho budově. Žádný právní předpis nestanovuje výjimku z povinnosti mít autorizaci pro případy dodávky el. energie jenom v areálu dodavatele. Finanční úřad v Novém Jičíně el. energii svému odběrateli měřil a fakturoval, a proto není pravdou, že dodávka el. energie byla součástí nájmu nebytových prostor. O oprávněnosti závěru žalobce svědčí i to, že finanční úřad, jakmile zjistil, že je povinen mít autorizaci, se dohodl se svým novým dodavatelem, že tento dodavatel bude sám učilišti dodávat el. energii. Finanční úřad tak sám porušil § 6 odst. 6 vyhlášky č. 169/1995 Sb.

Odběratel byl do kategorie B zařazen oprávněně, neboť el. energii odebíral za transformátoru napojeného na vysoké napětí 22 kV. Na zařazení odběratele do kategorie B se odběratel s žalobcem dohodl ve smlouvě. Pokud to odběrateli nevyhovovalo, nebyl povinen smlouvu uzavírat. Žalobce naproti tomu nemohl uzavřít smlouvu na dodávku elektrické energie v kategorii C, protože tvorba ceny v cenových výměrech je u jednotlivých kategoriích odlišná. Zařazení do kategorie B bylo výsledkem dohody. Žalobci není jasné, proč odběratel smlouvu uzavíral, když její obsah byl dle jeho pozdějšího názoru v rozporu s právními předpisy; na prostudování smlouvy si odběratel přitom ponechal přibližně tři týdny. Odběratel navíc příslušná ujednání smlouvy označil za protiprávní teprve poté, co smluvní vztah mezi ním a žalobcem skončil uplynutím doby, a co se jeho dodavatelem stala jiná společnost. Státním orgánem, který žalobci ve správním řízení uložil pokutu, byl tentýž, který za odběratele smlouvu o dodávce elektrické energie uzavíral, tj. Finanční ředitelství v Ostravě. Za této situace bylo jeho postavení v řízení značně ztíženo. Žalovaný nesprávně zařadil kategorii C i v jednotlivých sazbách.

Ohledně přírážky k ceně odkázal žalobce na žalobu.

Protože věc neskončil Vrchní soud v Praze do 31. 12. 2002, postoupil ji dle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního – tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Žaloba není důvodná.

Ad 1. K prvému žalobnímu bodu Nejvyšší správní soud uvádí:

Z § 5 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, vyplývá, že jednou z variant úředně stanovených cen jsou i ceny maximální, tj. takové ceny, které není přípustné překročit. Maximální ceny platí pro všechny prodávající a kupující určeného druhu zboží a jejich uplatnění mohou cenové orgány nebo místní orgány omezit dalšími věcnými, popřípadě časovými podmínkami.

Zboží, u něhož se uplatňuje cenová regulace mj. stanovením maximálních cen, zařazují podle § 10 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, cenové orgány rozhodnutím do seznamu zboží s regulovanými cenami. Seznam zboží a ceny v jeho rámci stanovené uveřejňují cenové orgány v Cenovém věstníku.

V souzené věci byly maximální ceny stanoveny ve výměru Ministerstva financí ze dne 30. 11. 1998, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami, uveřejněným pod číslem 01/99 (dále jen „výměr č. 01/99“). Podle části I., oddílu A, položky 2, bodu 1 tohoto výmětu platí pro dodávky elektrické energie, kromě dodávek domácnostem podle bodu 2 téhož ustanovení, maximální ceny uvedené v příloze č. 1 výměru č. 01/99.

Pravidlo obsažené v části I., bodu 1. přílohy 1 určuje rozsah své působnosti tak, že *„Tyto ceny jsou platné pro elektrickou energii dodávanou držiteli autorizace na rozvod elektřiny (dále dodavatel). Vztahují se na všechny odběry elektřiny s výjimkou odběrů pro osobní potřebu odběratelů (domácností), pro osobní potřebu příslušníků jejich domácností a ostatních uživatelů bytů. Neplatí pro dodávku elektrické energie do sítí dodavatele.“* Argumentace žalobce, který z citovaného ustanovení dovozuje, že výměr č. 01/99 na souzenou věc vůbec nedopadal, neboť žalobce dodával elektrickou energii do sítě dodavatele, není správná.

Pro posouzení této otázky má stěžejní význam výklad otázky, kdo je dodavatelem elektrické energie.

Zákon č. 222/1994 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o Státní energetické inspekci, zavádí pojem dodavatele jako legislativní zkratku v § 9 odst. 3; ve spojení s § 3 odst. 2 písm. b) téhož zákona z něj vyplývá, že dodavatelem je držitel autorizace na rozvod elektřiny, plynu nebo tepla. Zcela v souladu s tímto vymezením považuje výměr č. 01/99 za dodavatele toho, kdo je držitelem autorizace na rozvod elektřiny. Z uvedeného se podává, že o tom, zda je někdo dodavatelem či nikoliv, nerozhoduje faktická činnost (zda elektrickou energii dodává či nikoliv), nýbrž formální znak spočívající v existenci autorizace na rozvod elektrické energie. V tomto smyslu je nezbytné číst i větu, podle níž maximální ceny *„neplatí pro dodávku elektrické energie do sítí dodavatele“*; dodavatelem je jenom ten, kdo je držitelem autorizace, a proto lze citované ustanovení vyložit jedině tak, že maximální ceny neplatí pro dodávku elektrické energie do sítí držitele autorizace na rozvod elektrické energie.

Držitelem takového osvědčení, jak plyne ze správního spisu, byl žalobce, avšak nikoliv již Finanční úřad v Novém Jičíně, jemuž žalobce elektrickou energii na základě smlouvy dodával. Podle rozhodnutí o udělení státní autorizace ze 14. 2. 1996, č. j. 4195/96/4111, udělilo Ministerstvo průmyslu a obchodu žalobci autorizaci na rozvod elektřiny ve třech provozovnách, a sice ve Finančním úřadě v Novém Jičíně, Jídelně A. a Středisku praktického vyučování, sídlících v Novém Jičíně na ulici S. Č. 47; napěťová hladina dodávané elektřiny podle tohoto rozhodnutí činí 0,38 kV. Žalobce tedy dodavatelem elektrické energie bezpochyby byl.

Žalobce se mýlí, pokud dovozuje, že dodavatelem byl i Finanční úřad v Novém Jičíně, kterýžto status mu přisuzuje na základě faktu, že měl elektrickou energii dále dodávat a rozvádět Střednímu odbornému učilišti sídlícímu v jeho budově. Jak již bylo řečeno, dodavatelem je pouze ten, kdo je držitelem autorizace na rozvod elektrické energie; tím Finanční úřad v Novém Jičíně nebyl, nemohl být tedy ani dodavatelem, a vyluka z působnosti výměru č. 01/99 tedy na vztah mezi žalobcem a ním nedopadá. To, zda Finanční úřad v Novém Jičíně odebranou elektrickou energii ve smyslu zákona č. 222/1994 Sb. dodával někomu dalšímu či nikoliv, je již otázkou případného porušení

povinnosti plynoucí z § 4 odst. 6 vyhlášky č. 169/1995 Sb. tímto orgánem. Tato otázka však nebyla a není předmětem správního ani soudního řízení, a její zodpovězení není důležité ani z toho hlediska, zda finanční úřad dodavatelem byl či nikoliv: i kdyby se prokázalo, že finanční úřad citované ustanovení porušoval, nestal by se tím dodavatelem elektrické energie.

Z tohoto tvrzeného chování Finančního úřadu v Novém Jičíně žalobce nemůže dovozovat ani svou dobrou víru, že odběratel autorizovanou osobou byl. Závěr, že by finanční úřad mohl být autorizovanou osobou, spočívá na zcela mylném výkladu zákona č. 222/1994 Sb. Z § 3 tohoto zákona vyplývá, že rozvod elektřiny je koncipován jako podnikatelská činnost, kterou provozují na základě státní autorizace fyzické a právnické osoby. Finanční úřad není ani právnickou osobou a ani nemůže podnikat; již z těchto důvodů nepřichází vůbec pojmově do úvahy, že by mohl být držitelem státní autorizace na rozvod elektrické energie, tj. být podnikatelem v jednom z odvětví energetiky. Dobrou víru nelze založit na chybném výkladě jednoznačné právní úpravy; právní omyl by mohl založit dobrou víru jedině tehdy, pokud by se jednalo o ustanovení objektivně nejasné, nejednoznačné, rozporné atd. O takový případ však nešlo.

Lze tedy shrnout, že žalobce dodával elektrickou energii nikoliv dalšímu dodavateli, nýbrž odběrateli. Proto na tyto dodávky dopadal výměr č. 01/99.

Ad 2. Ani druhý žalobní bod – vytýkající chybné zařazení odběratele do kategorie C namísto kategorie B – není důvodný.

Vyhláška č. 169/1995 Sb. třídí v § 2 odst. 3 odběratele, jejichž odběrné zařízení je připojené k rozvodnému zařízení, do kategorií A až D. Odběratelem kategorie B je odběratel, jehož zařízení je připojeno na rozvodné zařízení dodavatele o napětí mezi fázemi od 1 kV do 52 kV (toto napětí vyhláška označuje jako vysoké napětí). Odběratelem kategorie C je odběratel, jehož odběrné zařízení je připojeno na rozvodné zařízení dodavatele o napětí mezi fázemi do 1 kV (kteréžto napětí se charakterizuje jako napětí nízké) a jehož odběr neslouží k účelu uvedenému u kategorie D (tedy k uspokojování osobních potřeb odběratele a osobních potřeb příslušníků jeho domácnosti). V souladu s touto klasifikací stanoví část I., bod 2. přílohy č. 1 výměru č. 01/99, že do kategorie B náleží odběratelé připojení na síť vysokého napětí od 1 kV do 52 kv, a do kategorie C odběratelé připojení na síť nízkého napětí do 1 kV.

Z obsahu správního spisu vyplývá, že Finanční úřad v Novém Jičíně náležel mezi odběratele kategorie C, tedy mezi odběratele připojené na síť nízkého napětí do 1 kV; svědčí o tom rozhodnutí o udělení státní autorizace žalobci, v němž je jako napěťová hladina uvedeno 0,38 kV, dále protokol ze dne 20. 10. 1999, č. 7113699/969, o kontrole, provedené u žalobce Státní energetickou inspekcí, a konec konců i samotná smlouva o poskytování služeb, obchodně technických podmínkách prodeje a nákupu elektrické energie, kterou dne 5. 3. 1999 uzavřel žalobce s Finančním ředitelstvím v Ostravě: v článku II. bodu 3. této smlouvy se výslovně konstatuje, že dodávka elektrické energie se má uskutečňovat „v napěťové soustavě NN“, tedy v rámci nízkého napětí (zkratku „NN“ používá pro nízké napětí např. i výměr č. 01/99). Tvrzení žalobce, že „odběratel odebíral el. energii i ze sítě vysokého napětí“ (dále rozvedené poukazem na to, že šlo o vysoké napětí 22 kV), nemá oporu ve zjištěném skutkovém stavu a žalobce pro něj nepředkládá žádný důkaz. Pro závěr, že odběratel byl připojen na síť nízkého napětí, svědčí nejen uvedené písemnosti správních orgánů, ale především samotná smlouva,

jakožto dvoustranný, vzájemně adresovaný a obsahově shodný projev vůle, vyjadřující konsens smluvních stran ohledně uzavření smlouvy, jakož i ohledně jejího obsahu: žalobce svým vědomým a volným jednáním sám výslovně projevil vůli dodávat elektrickou energii v soustavě nízkého napětí (ostatně k dodávkám v soustavě vysokého napětí neměl ani autorizaci).

Žalobcova námitka ovšem nemůže být úspěšná ještě z jiného důvodu: Již od dob římského práva platí zásada „*nemo turpitudinem suam allegare potest*“, tj. zásada, podle níž nemůže nikdo mít prospěch ze své vlastní nepoctivosti, resp. – v širším významu - ze svého vlastního protiprávního jednání. Pokud by žalobce dodával odběrateli elektrickou energii v soustavě vysokého napětí, porušil by tím jednak smlouvu, jednak rozhodnutí o udělení autorizace. Protože by jednal protiprávně, nemohl by se takového vlastního chování dovolávat toliko za tím účelem, aby si pomocí něj zjednal v rámci soudního řízení prospěch.

Žalobce nezbavuje odpovědnosti za cenový delikt ani skutečnost, že Finanční ředitelství v Ostravě ve smlouvě přistoupilo na to, aby cena za dodávku elektrické energie byla účtována pro odběratele kategorie B 5, tj. pro odběratele ze sítě vysokého napětí (se sjednaným technickým maximem do 150 kW včetně). Klasifikace odběratelů do jednotlivých kategorií je kogentní a strany ji nemohou svým odchýlným ujednáním vyloučit. Neumožňuje to ani část I., bod 7. přílohy č. 1 výměru č. 01/99, neboť ten možnost zvolit si kteroukoliv z dále uvedených sazeb limituje právě tím, že odběratel bude splňovat podmínky stanovené pro její přiznání. Odebíral-li Finanční úřad v Novém Jičíně elektrickou energii ze sítě nízkého napětí, potom logicky nebyly splněny podmínky pro přiznání sazby za odběr ze sítě vysokého napětí.

Je nutno poukázat i na skutečnost, že v závazkovém právním vztahu založeném smlouvou ze dne 5. 3. 1999 mají jeho účastníci, tj. žalobce na straně jedné a stát na straně druhé rovné postavení (ve smlouvě se sice jako smluvní strana uvádí Finanční ředitelství, jde však o zřejmou chybu, která je napravitelná výkladem, a která je patrně vyvolána někdejší pochybnou judikaturou: Finanční ředitelství je státním orgánem, organizační složkou státu, a jako takové není nositelem právní subjektivity; toliko v právních vztazích stát reprezentuje). Při uzavírání smlouvy tedy stát, resp. finanční ředitelství, nevystupoval ve vrchnostenské pozici; to, že stát, reprezentovaný finančním ředitelstvím, posléze uzavřel smlouvu, v níž byla chybně uvedena cena, neznamená, že by byla předtím přezkoumána z hlediska cenových předpisů. Finanční ředitelství zde neuplatňovalo při uzavírání smlouvy veřejnou moc, ale jednalo jménem státu jakožto subjektu soukromoprávního vztahu.

Důvodná není ani námitka, že žalobce nemůže elektrickou energii dodávat za ceny určené pro kategorii C, neboť sám odebírá elektrickou energii za ceny pro odběratele kategorie B, jakož i poukaz na to, že nákup el. energie mezi dvěma autorizovanými osobami nebyl upraven cenovým výměrem Ministerstva financí. Žádná z těchto skutečností žalobce nezprošťovala povinnosti řídit se výměrem č. 01/99. Žalobce je držitelem autorizace na rozvod elektřiny, tedy podnikatelem v oblasti energetiky. Jako na podnikatele se na něj vztahuje princip profesionality, který v sobě implikuje i to, že je na podnikateli, aby uvážil ekonomická rizika svého podnikání, a také aby nesl případné důsledky svých rozhodnutí. Ekonomická nevýhodnost nebo absence výslovné právní regulace cenovými předpisy proto nejsou důvodem k nerespektování předepsaných maximálních cen.

Ad 3. Konečně ani námitka, že žalobci nikdy neoprávněně získaný majetkový prospěch nevznikl, jakož i námitka, že nebylo možno uplatňovat kategorii C a vypočítávat cenu v sazbách C 3 a C 4, není důvodná.

Neoprávněně získaný majetkový prospěch prodávajícího se podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. 580/1990 Sb. pro určení výše pokuty v případech uvedených v § 15 odst. 1 písm. a) až e) zákona č. 526/1990 Sb. vyčíslí jako rozdíl mezi souhrnem cen skutečně zaplacených kupujícím a souhrnem cen, které měly být maximálně účtovány podle rozhodnutí na základě § 5 odst. 2 a 3 zákona nebo § 6 odst. 1 zákona, nebo které by odpovídaly podmínkám regulace cen. Součástí protokolu o kontrole je i příloha č. 3, na níž se protokol výslovně odvolává a v níž je obsaženo vyčíslení neoprávněně získaného majetkového prospěchu. Z tohoto vyčíslení vyplývá, že ke stanovení neoprávněně získaného majetkového prospěchu došlo v souladu s citovaným ustanovením, tj. tak, že byl stanoven rozdíl mezi cenami vyplývajícími za dodávku elektrické energie v sazbě B 5 (spolu s přírážkami a daní z přidané hodnoty) na straně jedné a cenami za dodávku elektrické energie v sazbách C 3 a C 4 na straně druhé; rozdíl je potom tvořen výslednou částkou 117 614,20 Kč, v kteréžto výši byla žalobci též uložena pokuta za porušení cenových předpisů.

Nelze se ztotožnit se závěrem žalobce, že nebylo možno uplatňovat kategorii C, ale měla být uplatněna kategorie B. Již shora při výkladu ke druhému žalobnímu bodu Nejvyšší správní soud vyložil, proč odběratel spadá do kategorie odběratelů z nízkého napětí (kategorie C), a nikoliv do kategorie odběratelů z vysokého napětí (kategorie B). Spadá-li odběratel do kategorie C, potom pro vyčíslení neoprávněně získaného majetkového prospěchu musí být použita sazba odpovídající této kategorii, a nikoliv sazba odpovídající kategorii B. Volba kategorií C 3 a C 4 je logická, neboť při vyčíslení neoprávněně získaného majetkového prospěchu bylo nutno vyjít z některé ze sazeb v rámci odběrů ze sítě nízkého napětí (C); uvedené kategorie na věc dopadají nejpřílehavěji. Právní názor žalobce, že pro přiznání sazby C 3 je nezbytné, aby celkový odběr byl vyšší než 44 000 kWh v kalendářním roce, není opodstatněná. Možnost použití kategorie C 3 není stanovena přesným kritériem, ale pomocí neurčitého pojmu, že musí jít o maloodběratele s větším odběrem elektřiny; do této kategorie spadají odběry i v souzeném případě: z vyčíslení neoprávněně získaného majetkového prospěchu vyplývá, že jenom za půl roku činil odběr v této kategorii 38 448 kWh (z toho se ovšem zároveň podává, že odběr by za celý rok výrazně překročil i hranici, které se dovolává žalobce, tj. ani z tohoto hlediska by uvedená námitka nebyla důvodná).

Žalobce nemá pravdu ani v tom, že přírážky k cenám představují platby za dodávku elektřiny se zvláštními nároky na způsob zajištění ve smyslu části I. bodu 5. přílohy č. 1 výměru č. 01/99. Žalovaný právem poukazuje na to, že předpokladem jejich uplatnění je jejich sjednání zvláštní dohodou; žádná taková dohoda však nebyla uzavřena. Ze samotné smlouvy (z čl. III bodu 2. a ani z jiného ustanovení) nevyplývá, že by přírážky za jalovou energii, za rizikovost nesjednaných odběrů a za ztráty na sekundární straně měly mít charakter cen za dodávku elektřiny se zvláštními nároky na způsob zajištění; jsou označeny prostě jako „přírážky“. Aby jim – objektivně posuzováno – bylo možno přiznat charakter cen za dodávku elektřiny se zvláštními nároky na způsob zajištění, musel by takový charakter vyplývat z projevu vůle obou smluvních stran (dohoda totiž srovnalou vůli obou smluvních stran pojmově předpokládá); tj. musel by takový jejich charakter buď výslovně vyplývat ze smlouvy, popř. by z něj musel být alespoň výkladem dovoditelný. V daném případě však takový závěr nelze učinit ani na základě interpretace projevů vůle smluvních stran, obsažených ve smlouvě.

Z uvedeného vyplývá, že žádný ze žalobních bodů není důvodný. Soud proto žalobu zamítl.

Výrok o nákladech řízení se opírá o zásadu úspěchu ve věci, zakotvenou v ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a úspěšnému žalovanému žádné náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly – resp. ve vyjádření k žalobě žalovaný výslovně požaduje, aby soud žádnému z účastníků náklady řízení nepřiznal –; proto soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. března 2006

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu